

Observatie gericht op Jenaplanonderwijs

De zes kwaliteitskenmerken van een Jenaplanschool met bijbehorende indicatoren.
(bron: Boek: "Jenaplan, een school waar je leert samenwerken")

Een Jenaplanschool is ervaringsgericht:

In de school gaat het er om dat we kinderen veel verschillende ervaringen op laten doen: leren door te ervaren. Daarnaast betekent ervaringsgericht ook: gebruik maken van de ervaringen van de kinderen.	+	-	opmerkingen
<ul style="list-style-type: none"> • Kinderen mogen en kunnen activiteiten kiezen.			
<ul style="list-style-type: none"> • Er is een rijke leeromgeving.			
<ul style="list-style-type: none"> • Er wordt uitgegaan van de basisbehoeften van kinderen, welbevinden, betrokkenheid en verbondenheid.			
<ul style="list-style-type: none"> • Onderlinge relaties van kinderen worden in beeld gebracht.			
<ul style="list-style-type: none"> • Stamgroepleiders voeren de ervaringsgerichte dialoog met de kinderen.			
<ul style="list-style-type: none"> • De groepsleider stelt ook zijn eigen functioneren in de groep ter discussie (binnen de kaders van professionaliteit en gezag)			
<ul style="list-style-type: none"> • Het lokaal wordt door de groep ingericht.			
<ul style="list-style-type: none"> • De ruimte om de school nodigt uit tot spel en ontdekkend leren.			

Een Jenaplanschool is ontwikkelingsgericht:

Kinderen uitdagen om velerlei competenties te ontwikkelen en grenzen te verleggen. Leren hoe te leren, ontwikkeling stimuleren, doordachte leerstofkeuze en de zone van de naastbije ontwikkeling laten ervaren. Presteren!	+	-	opmerkingen
• Aandacht besteden aan leren leren, aan strategisch handelen.			
• Leren door te denken en te doen.			
• Kinderen uitdagen om tot hun grens te gaan, te presteren.			
• Een prestatiecultuur (geen prestatiecultus)			
• Kinderen hun zone van naastbije ontwikkeling laten ervaren.			
• Werken met veel gedifferentieerde situaties en opdrachten.			
• Een goede afwisseling van de vier basisactiviteiten (werken, vieren, spel, gesprek)			
• Belangrijke dingen leren door te ervaren en te voelen.			
• Deuren en vensters open(en)			
• We werken bewust aan een toenemende zelfsturing door de kinderen.			
• We werken met de kinderen aan zelfkennis (reflectie) en een gezond zelfbeeld.			
• De rapportage bestaat vooral uit het zichtbaar maken van ontwikkeling (portfolio).			

Een Jenaplanschool is coöperatief:

Samenwerken, helpen, zorg dragen voor elkaar, samen spreken, -spelen, -beslissen, -vieren. Dat alles maakt de school tot een leef- en werkgemeenschap. Leren is sociaal leren, samen problemen oplossen, samen evalueren.	+	-	opmerkingen
• Reflecteren en oefenen hoe we zo goed mogelijk met elkaar kunnen samenleven en werken.			
• Het helpen ontwikkelen: tafelgroep, maatjes, mentorschap, tutorschap.			
• Kringgesprekken waarin we samen onderzoeken hoe iets in elkaar zit.			
• Samen spreken, samen spelen, samen werken en samen vieren.			
• Bespreken waarmee en hoe we aan het werk gaan en dat evalueren.			
• Teksten en kunstzinnige producten met elkaar bespreken.			
• Relaties leggen tussen wat al ontdekt is en zelf ontdekken.			
• Ook eigen werk staat in het documentatiecentrum.			
• Veel laten zien wat we geleerd en meegemaakt hebben.			
• Kinderen richten de ruimtes mee in en beheren ze ook.			
• Samen leefregels formuleren.			
• Oefenen in besluitvorming.			
• Aandacht en zorg voor elkaar in lief en leed.			
• In vieringen beleven dat we bij elkaar horen (gemeenschap).			

Een Jenaplanschool is wereldoriënterend:

Wereldoriëntatie is het hart van het onderwijs. Kenmerkend is het ervaren, ontdekken en onderzoeken, met veel aandacht voor de grote en kleine actualiteit.	+	-	opmerkingen
• Onderwijs is “werkelijkheidsnabij”			
• Tijd en ruimte voor zelfstandig onderzoek en ontdekken.			
• Veel verschillende ontmoetingsvormen.			
• Genoeg onderzoeksmateriaal.			
• Momenten van verwondering.			
• Genoeg documentatiemateriaal.			
• Kinderwerk goed uitstellen.			
• Grote betrokkenheid van kinderen.			
• Kritisch over ontwikkelingen in samenleving en cultuur.			
• Genoeg mogelijkheden om iets voor jezelf te doen.			
• Persoonlijk betekenis te geven aan onderwerpen en thema's.			
• Veel aandacht voor groepenwerk.			
• Observatiekringen en ook verslagkringen.			
• Een organische relatie tussen wereldoriëntatie en cursussen.			
• Contact met verschillende cultuuruitingen.			
• Structurele aandacht voor milieuzorg.			
• Er is structurele aandacht voor tegenstellingen, achterstelling, discriminatie.			

Een Jenaplanschool is kritisch:

Jenaplan is gericht op het werken aan een humane en ecologisch duurzame samenleving. Dat betekent ook het ontwikkelen van een kritisch – constructieve instelling tean aanzien van ontwikkelingen in samenleving en cultuur, te beginnen in eigen huis: de school zelf. Een Jenaplanschool wil kinderen ook kritisch leren denken.	+	-	opmerkingen
<ul style="list-style-type: none"> • Gevoelig voor: goed en fout, mooi en lelijk, waar en onwaar; sociale verhoudingen, minderheden. 			
<ul style="list-style-type: none"> • Leren omgaan met verschillen; tegenstellingen en conflicten vormen een mogelijkheid tot leren. 			
<ul style="list-style-type: none"> • Aandacht voor het zorgvuldig omgaan met de dingen, geen weggooi-mentaliteit. 			
<ul style="list-style-type: none"> • Natuur en milieuvriendelijk. 			
<ul style="list-style-type: none"> • Aandacht aan het ontstaan (de geschiedenis) van tegenstellingen en conflicten. 			
<ul style="list-style-type: none"> • Kijken vanuit verschillende perspectieven. 			
<ul style="list-style-type: none"> • Verbeeldingskracht gebruiken voor een hoopvol perspectief. 			
<ul style="list-style-type: none"> • Blijven werken aan een betere samenleving. 			
<ul style="list-style-type: none"> • Vraagtekens bij dingen “die zo horen”. 			
<ul style="list-style-type: none"> • Helder denken, argumenten geven en gevoelens verwoorden. 			
<ul style="list-style-type: none"> • Genieten van het leven door veel te vieren. 			
<ul style="list-style-type: none"> • Ook in het team en in de relaties met de ouders wordt een kritische houding gewaardeerd. 			

Een Jenaplanschool is zinzoekend:

<p>Een Jenaplanschool geeft gericht aandacht aan levensbeschouwelijke en existentiële vragen, aan zingeving. Dat kan meer passief “luisteren” zijn (verhalen, symbolen, en rituelen, stilte, gebed en meditatie).</p> <p>Het kan ook actiever “handelen” zijn (je inzetten voor anderen). Ook samen nadenken over zin-vragen, religieuze en niet religieuze zin-ervaring.</p>	+	-	opmerkingen
• Zin ervaren, in verhalen, in gesprekken.			
• Aandacht voor existentiële vragen van kinderen in filosofische gesprekken.			
• Veel verhalen vertellen.			
• Aandacht en zorg voor elkaar.			
• Momenten van stilte, meditatie en/of gebed.			
• In vieringen zijn symbolen en rituelen herkenbaar.			
• We verwonderen ons en ervaren schoonheid bij kunstzinnige vorming en wereldoriëntatie.			
• Samenhang in het ritmisch weekplan, in het zelf wezenlijke keuzen kunnen maken.			
• Met ouders praten over het perspectief van de kinderen.			
• Expliciete levensbeschouwelijke vorming, c.q. godsdienstonderwijs en humanistisch vormingsonderwijs.			
• Aandacht voor religieuze en niet-religieuze zin-ervaringen.			
• In het team regelmatig praten over zingeving: waarom doen we wat we doen, zoals we het doen?			